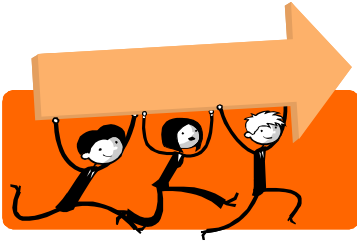

TED DENİZLİ KOLEJİ PDR SERVİSİ KASIM AYI BÜLTENİ

"SORUMLU" İNSAN YETİŞTİRMEK

Günlük hayatta sık kullandığımız kelimelerden biridir sorumluluk. "Bu işin sorumluluğu bende" ya da "Şu kişinin sorumluluk duygusu gelişmemiş" diyebiliriz. Özgürlükten ayrı düşünülemez bir kavram olan sorumluluk, yapılan işin sonuçlarını üstlenme bilincidir. Diğer bir deyişle başkalarının haklarına saygılı olmak ve kendi davranışlarının sonuçlarını yüklenmek... İnsanın, hayatının "kendi elinde" olduğunun bilincinde ve farkında olması... Kişinin görevi olan işleri hakkıyla yerine getirme duyarlılığı...

Sorumlulukla İlgili Olumlu Kavramlar

Sözünde durmak
Aldırmak
Güven
Taahhüt etmek
Eminlik
Üzerine almak
Umursamak
Mesuliyet

Sorumlulukla İlgili Olumsuz Kavramlar

Lakaytlık
Duyarsızlık
Aldırmazlık
İhmal etmek
Umursamamak
Önemsememek
Güvenilmezlik
Mesuliyetsizlik
Sorumsuzluk

Sorumlu davranış; diğer insanlara saygı göstermeyi, dürüst davranmayı, öz kontrolü ve özsaygıyı içerir.

Hepimiz çocuğumuzun sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini isteriz. Peki bunu nasıl yapacağız?

Sorumluluk, küçük adımlarla öğrenilen ve zamanla bir davranış biçimi haline gelen beceriler bütünüdür. Temelleri çok erken yaşlarda anne-babanın yönlendirmesi ve model olması ile atılır, yakın çevredeki yetişkin ve eğitimcilerin desteğiyle de olgunlaşır.

Sorumluluk Eğitiminde Dikkat Edilecek Noktalar

- *Çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun, başarabileceği görev ve sorumluluklar verin, başarması için onu destekleyin. Bu konuda yaş grubuna göre alabileceği sorumluluklar size ışık tutabilir*
- *Çocuğun işlerini yapıp yapmadığını kontrol edin, yapmadığında da uygun dille hatırlatın; gerekirse göreceği yerlere notlar yazın.*
- *Çocuğunuz çok düzensizse günlük zaman çizelgesi yaparak gününü planlamasını öğretin.*
- *Çocuklarınız arasında işbölümü yaparken adil olmaya gayret gösterin.*
- *Çocuğunuz verdiğiniz görevi yerine getirirken onu takdir edin.*
- *Çocuğunuz iş yaparken ağırdan alıyorsa belli bir süre vererek, bu zaman içinde yerine getirmesini sağlayın.*
- *Ev işlerine yardım etmeye başlayan bir çocuk, başlangıçta mükemmel bir performans gösteremeyebilir; bu normal karşılanmalı ve çabaları takdir edilmelidir.*
- *Çocuğa kendine yetmeyi ve kendini yönetmeyi öğretin.*
- *Çocuğun seçim yapmasına izin verin.*
- *Gerektiğinde onu görev ve sorumluluklarıyla baş başa bırakın. Daha büyük sorumluluklar yüklenmeye hazır olduğu zamanları bilin, sorumlulukları almasına fırsat hazırlayın.*
- *Sorunları onun adına çözmeyin, sorunu çözmeye fırsat verin ki kendi sorumluluğunun farkına varsın.*
- *Çocuğunuzu sevdiğinizi, onun sizin için önemli olduğunu belirtin. Çocuğunuza inanın ve güvenin, ondan iyi şeyler beklerseniz iyi şeyler görürsünüz.*

Çocuğunuz üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirmediğinde, sizin takınacağınız tavır, bir sonraki davranış ve sorumluluğu etkileyeceği için son derece önemlidir. Bu sebeple böyle bir durumla karşılaşılabileceğinizi varsayarak, **önceden hazırladığınız bir yaklaşım yönteminizin** elinizde bulunması işinizi kolaylaştırır ya da sorumluluğun yerine getirilmediği durumlarda çocuğunuzun nasıl bir tutumla karşılaşıcağına, sorun yaşanmadan önce **birlikte** karar verebilirsiniz. Kurallar bozulduğunda mutlaka bunun bir karşılığı olmalıdır.

Eğer kurallara uymamanın sonuçlarını tutarlı bir şekilde yerine getirebilirsek çocuklar kurallara uymayı çok çabuk öğrenebilirler. Akıllıca belirlenmiş kurallar aile ilişkilerinin düzenli işlemesine yardımcı olur.

Çocuklar illaki temel gereksinimlerini karşılarken zorluklarla karşılaşır. Bu zorlukları yenmek etkili sorun çözme becerilerini gerektirir. Çocukların sorunlarına hazır çözümler sunmak yerine, kendi sorunlarını çözmede onları yüreklendirmekle sorumluluk duygusunu pekiştirmiş oluruz. Bu da onların öz saygılarını ve kendilerine güvenlerini arttırdığı gibi, kendilerini bağımsız ve yaşamlarının denetimini ellerinde olduğunu hissetmelerine neden olur.

Bunları Önemseyin!!

Çocuğun dengeli bir sorumluluk duygusuna sahip olması için, yapılabilecekleri şöyle sıralayabiliriz:

- ❖ Karar verme becerisi, sorumluluğun kazanılmasında önemli adımlardan birisidir. Ailelerin ve öğretmenlerin çocuğun karar verme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacakları birçok alan vardır. Yetişkinler için fazla önemi olmayan, fakat çocuklar için anlamlı olan birçok seçim alanı olabilir. Örneğin kıyafet seçimi, çocuğa bırakılacak bir seçim olmalıdır. Bu gibi konularda çocukların seçimlerine saygı duyarak, aynı zamanda onların karar verme becerilerini de pekiştirmiş oluruz.

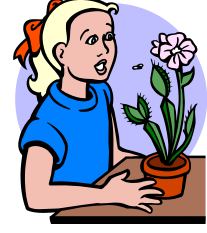
Çocukların yaptıkları seçimlerin neler olduğuna takılıp kalmaktansa, **seçim yapabilme becerisinin** önemli olduğunu unutmamak gerekir.

- ❖ Ailede alınacak bazı kararlara katılmasını sağlayın. Bir araya gelerek düşüncelerini, duygularını açıklamasına fırsat verin ve problem durumlarında sunduğu çözüm önerilerini dikkate alın.
- ❖ Çocukların, sorumlu davranışı aileleriyle yaşadıkları somut durumlarda ve onların tutumlarını gözlemleyerek daha iyi öğrendikleri unutulmamalıdır.

Kişisel farklılıklar söz konusu olsa da, sorumluluk kazandırmaya yönelik her sürecin “temel” ve “değişmez” öğeleri vardır. Bunlar;

6-7 YAŞ ÇOCUKLARININ ALABİLECEKLERİ SORUMLULUKLAR

- Havaya, özel olay ve günlere göre giyeceklerini seçmek,
- Çiçekleri sulamak,
- Basit yiyecekleri (tost, yumurta, sosis vb.) bir büyüğün desteği ile pişirmek,
- Balkon, kapının önünü temizlemek, çiçekleri sulamak vb.
- Kim olduğunu sorarak sokak kapısını açmak,
- Evdeki hayvanları beslemek, temizlik ve bakımlarını sağlamak,
- Alışveriş malzemelerini arabadan eve taşımak, yerlerine yerleştirmek,
- Sabahları çalar saatle kendi başına kalkmak,
- Harçlıklarını kendi kendine idare etmek,
- Ödevlerini yapmak,
- Televizyon izleme saatine uymak,
- Kendi odasını, yatağını toplamak,
- Kendi ayakkabılarını bağlamak ve kendi ayakkabılarının temizliğini yapmak,
- Sofrayı kurmak-kaldırmak, sebzeleri yıkamak,
- Kirli giysilerini çamaşır sepetine koymak, çamaşır asılırken ya da makine boşaltılırken yardımcı olmak,
- Yanlışlıkla döktüklerini toplamak,
- İstenen bir objeyi ya da eşyayı büyüklerine getirmek,

- Kardeşi ile ilgili konularda yardımcı olmak,
- Kendine ait çanta vb. eşyaları taşımak,
- Evden çıkarken muslukları ve ışıkları kontrol etmek, açıksa kapatmak

8-9 YAŞ ÇOCUKLARININ ALABİLECEKLERİ SORUMLULUKLAR

- Masa düzenini tam olarak hazırlamak,
- Yardım almadan banyo yapabilmek,
- Çekmece ve dolaplarını temiz ve düzenli tutmak,
- Kimse söylemeden okul giysilerini değiştirmek,
- Kimse söylemeden derslerini düzenli olarak yapmak,
- Basit bazı yemek tariflerini okuyup yemek yapımında yardımcı olmak,
- Kardeşleri varsa onlarla ilgilenmek (yemek yemesine, giyinmesine yardım etmek vb.),
- Telefonda iletilen mesajlarını alıp not etmek, okuldan anne—babasına gelen mesajları iletebilmek

10 YAŞ ÇOCUKLARININ ALABİLECEKLERİ SORUMLULUKLAR

- Kendi yatak çarşaflarını değiştirmek,
- Çamaşır makinesini çalıştırmak,
- Yardım almadan bulaşık makinesini yerleştirmek ve çalıştırmak,
- Kendi başına listelenmiş malzemeleri bakkal, çarşıdan almak,
- Kendi randevularını (dişçi, antrenman gibi) takip etmek,

- *Doğum günü ya da özel günleri planlamak,*
- *Basit yaralanmalarla başa çıkmak,*
- *Kimse söylemeden belirli görevleri yerine getirmek,*
- *Para biriktirip uzun vadede almak istediklerini planlamak*

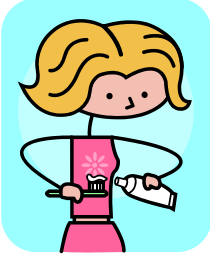
SORUMLULUK KAZANDIRMADA ANNE BABAYA DÜŞEN GÖREVLER

- *Bilgilendirme: Çocuğun davranışında istenen değişimin gerçekleşebilmesi için önce, çocuğun bu değişim hakkında nedenleriyle birlikte bilgilendirilmesi gerekir.*
- *Takip: Bilgilendirmeden sonra, çocuğun söz konusu davranışı gösterebilmesi için ona bir süre tanınması gerekir.*
- *Geri bildirim: Eğer istenen sorumlu davranışın sayısında artış varsa uygun pekiştireçlerle motive edilmeli, eğer beklenen sorumlu davranışın ortaya çıkmasında sıkıntılar varsa, bu sıkıntılar ve olası nedenlerinin çocukla paylaşılması gerekir.*
- *Hatırlatma: İstenen davranış eğer gerçekleşmiyorsa yeniden hatırlatma sürecine gidilmelidir.*
- *Çocuğunuz sizinle işbirliği yapsa da yapmasa da koşulsuz sevgi, onay, ona değer verdiğinizizi ve onu kabul ettiğinizi gösterin.*
- *Çocuğunuzun kendi davranışlarının sorumluluğunu almasını ve iyi gitmeyen davranışlarını değiştirmesini, kendi basına düşünmesini, kendi sorununu çözmesine fırsat verin.*
- *Çocuğunuzun yaşına ve bulunduğu gelişim dönemine uygun sorumluluk ve görevler verin.*

“ÇOCUĞUNUZUN SİZE BAĞIMLI OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORSANIZ KORUYUCU TUTUMUNUZU DEĞİŞTİRİN.”

“SÜREKLİ SORUMSUZ DAVRANAN ÇOCUKLAR ANNE BABALARI TARAFINDAN SORUMLU DAVRANMALARINA İZİN VERİLMİYEN ÇOCUKLARDIR.”

SORUMSUZ BİR ÇOCUK YETİŞTİRMEK İSTEYENLERE ÖĞÜTLER!

- Onun hatalarının bedelini siz ödeyin.
- Onun davranışları için mazeretler üretin.
- Bizzat siz sorumluluk, kararlılık ve söylediklerini yerine getirme konusunda eksiklikler göstererek “iyi” bir model olun.
- Hatalı olduğunda hatasını reddedin.
- Daha fazla çatışma oluşturmamak için kabul edilemez davranışlarını affedin, hoşgörün.
- Yorgun veya bezgin olduğunuz veya uğraşmaya değmez bulduğunuz zamanlarda ona kendi davranışının sonuçlarına katlanma konusunda farklı davranın.
- Nasıl olsa sizin yapmanız daha kolay, onun evdeki işlerini siz yapın.
- “Bu sefer çok ciddiym” sözünü sıklıkla kullanın.

Kaynakça:- Helik/Karakter Okulu Aile Kitabı

- Çocuğun Kendisine Güven Duygusu ve Sorumluluk Kazandırma Seminer Notları
- Çocukta İç Disiplin mi? Dış Disiplin mi? (DR. Thomas Gordon)

**TED DENİZLİ KOLEJİ
PDR SERVİSİ**